

Inleiding Kadernota 2025

Opmaat naar scherpe keuzes op basis van een economisch sterk Twenterand met een sociaal kloppend hart

In Nederland en daarmee ook in onze Twenterandse gemeente zijn vele ontwikkelingen gaande. De grote opgaven rondom wonen, koopkracht, vergrijzing, migratie, energie en klimaat zijn al vaak genoemd. Tegelijkertijd is het van belang nieuwe opgaven in een vroeg stadium te signaleren en hier tijdig mee aan de slag te gaan. Technologische ontwikkelingen volgen elkaar snel op wat kansen biedt. Daarnaast staat de samenleving ook niet stil. Burgers zijn mondiger, vertrouwen in de overheid staat onder druk en eisen aan onze dienstverlening en in goede participatieprocessen nemen in onze beleving toe.

Er is dus veel dynamiek en dat vraagt om behendig (be)sturen met visie en om een wendbare ambtelijke organisatie. In lijn hiermee is en wordt in 2024 de organisatiefilosofie uitgewerkt naar concrete nieuwe structuren en werkwijzen wat in 2025 verder ontwikkeld zal worden. Het bevorderen van integraliteit en samenspel tussen raad, college, ambtelijke organisatie, inwoners, ondernemingen, medeoverheden en andere organisaties – ook buiten de gemeentegrenzen - zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden. Verschillende perspectieven vergroten de kennis, creativiteit, mogelijke synergievoordelen en zorgen dat oplossingen ook voor de langere termijn houdbaar zijn. Soms ontstaat daarbij de indruk dat alles urgent is en keuzes haast onmogelijk te maken zijn. Des te meer is het prioriteren van doelstellingen belangrijk. In alle programma's klinkt een besef van schaarste aan financiële middelen en ambtelijke capaciteit. Zonder duidelijke keuzes gaat dit ten koste van de kwaliteit, maar belangrijker nog is dit een risico om beoogde doelen niet te halen. Goed bestuur vraagt om een sterke hand op het stuur, bijsturen waar nodig, anticiperend op de omgeving. Het "financiële ravijnjaar 2026" voor Nederlandse gemeenten is niet opgelost. Veel gemeenten zijn langere tijd - in afwachting van een nieuw kabinet - terughoudend geweest ten aanzien van bezuinigingsmaatregelen. Die onduidelijkheid is er tijdens het schrijven van deze kadernota nog steeds. De realiteit van nu is dat gemeenten rekening dienen te houden met aanzienlijk minder structurele inkomsten uit het gemeentefonds vanaf 2026 en dat naar verwachting het rijk ons volledige meerjarentekort niet zal compenseren. Ons meerjarentekort is maar liefst ruim € 3,5 miljoen en dan blijven er naast ongewis kabinetsbeleid nog diverse risico's (zie doelenbomen).

Koers

De financiële situatie dwingt ons tot scherpe strategische keuzes. Bij het maken van die keuzes vallen we terug op ons bestuurlijk gekozen scenario: economisch sterk Twenterand met een sociaal kloppend hart. Dit was al ons profiel, maar zal voor de komende tijd verder worden aangescherpt. Wat is er nu en voor de langere termijn nodig voor een economisch sterk Twenterand met een sociaal kloppend hart? De Integrale Beleidsnota (IBN) sociaal domein en de Maatschappelijke Agenda (MAG), het Programmaplan Woningbouw 2024-2027 en de startnotitie economische visie geven daaraan al goede richting.

Het college wil voorkomen dat we een minimale gemeente worden waar alleen de aandacht op wettelijke taken komt te liggen en rendabele investeringen zowel economisch als maatschappelijk - voor de langere termijn niet mogelijk zijn. Gezien de verwachtingen en huidige onduidelijkheid is in het algemeen gekozen terughoudend om te gaan met voorstellen waarbij nieuwe, structurele middelen benodigd zijn. Er blijven onzekerheden vanuit het Rijk, ook vanwege het nieuwe kabinet, en daarnaast zijn er ook personele vraagstukken lokaal die onze aandacht vragen. Hiertoe wordt een aparte notitie opgesteld. Het college komt daar concreet op terug in de begroting van 2025. Voor het sociaal domein geven vier pijlers richting aan de strategische keuzes: De (1) zelfredzame, (2) participerende, (3) gezonde en (4) de lerende Twenterander. Voor het ruimtelijk domein ligt de centrale aandacht op de invoering van de omgevingswet en het versnellen van de woningbouw om het woningaanbod beter aan te laten aansluiten bij de woningbouwbehoefte. Voor economie is in de startnotitie economische visie de denkrichting ontwikkeld om als strategische keuze voor het behoud van essentiële voorzieningen in te zetten op gematigde bevolkingsgroei van Twenterand. Voor het programmaplan wonen is incidenteel voor de jaren 2025-2027 € 2,8 miljoen opgenomen. Verder zijn er onder andere middelen opgenomen ten behoeve van het stimuleren van biobased telen en het gezond, lokaal, plantaardig produceren en consumeren van voedsel. Behalve voor strategische keuzes zijn er middelen opgenomen ten behoeve van (extra) kosten voor de uitvoering van wettelijke verplichtingen zoals maatwerkvoorzieningen en inkoop jeugd. Maar ook voor bijvoorbeeld onderhoud van de wegen aan de Hammerflie en de Noorderweg en zal er een hervorming plaats vinden van het ondernemersfonds naar een investeringsfonds.

Uitgangspunten

Bij het tot stand komen van deze kadernota zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd;

- De eerste jaarschijf (2025) is sluitend
- We ramen reëel en scherp
- Naast de gekozen koers worden alleen extra lasten geaccepteerd als deze onvermijdelijk zijn (wettelijk of autonoom beleid) of al eerder besloten zijn
- Basis op orde, de dienstverlening aan onze inwoners moet op orde zijn

Hiermee willen we de verzwaring van de begroting beperken om de financiële opgave voor de toekomst niet onnodig groter te maken dan deze al is. Met de kadernota 2025 hebben we invulling gegeven aan deze uitgangspunten. Gekozen is om in 2025 de storting in de behoedzaamheidsreserve te verlagen. Dit is verantwoord gezien onze goede reservepositie en zo slagen we erin om de 1e jaarschijf dekkend te krijgen.

Financiën

De saldo's uit de programmabegroting 2024 zijn het vertrekpunt voor deze kadernota. Voor 2028 is hetzelfde beginsaldo genomen als 2027 uit de meerjarenraming 2024-2027. De uitkomsten van de meicirculaire zijn bij het opstellen van deze kadernota nog niet bekend. Er is wel een inschatting gemaakt op basis van de voorjaarsnota van het Rijk. Zodra de meicirculaire is ontvangen zal deze inschatting worden geactualiseerd en middels een oplegmemorandum bij deze kadernota worden aangeboden.

Startsituatie				
	2025	2026	2027	2028
Saldo begroting (vanuit begroting 2024)	€ 831.043 v	€ - n 2.477.874	€ - n 4.281.461	€ - n 2.698.461
Effecten algemene uitkering op basis van voorjaarsnota	€ -1.119.000 n	€ 758.000 v	€ 1.583.000 v	€ 262.000 v
Inflatie; wordt in begroting beoordeeld (positief of negatief)	pm	pm	pm	pm
Startpunt kadernota	€ -287.957 n	€ - n 1.719.874	€ - n 2.698.461	€ - n 2.436.461

Structurele effecten vanuit de jaarrekening				
Bijstellen Wmo voorzieningen	€ 300.000 v	€ 300.000 v	€ 300.000 v	€ 300.000 v
Verlagen uitvoeringsbudget sociaal	€ 70.000 v	€ 70.000 v	€ 70.000 v	€ 70.000 v
Reëel ramen inkomsten Algemene Bijstand - BUIG	€ 740.000 v	€ 740.000 v	€ 740.000 v	€ 740.000 v
Verlagen stimuleringsfonds / Innovatiebudget	€ 15.000 v	€ 15.000 v	€ 15.000 v	€ 15.000 v
Reëel ramen eerstelijnsloket Wmo (inloopvoorzieningen wmo)	€ 30.000 v	€ 30.000 v	€ 30.000 v	€ 30.000 v
Minder schade openbare verlichting door vandalisme	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v
Meer OZB ontvangst door areaal uitbreiding	€ 100.000 v	€ 100.000 v	€ 100.000 v	€ 100.000 v
Subtotaal structurele effecten jaarrekening	€ 1.280.000 v	€ 1.280.000 v	€ 1.280.000 v	€ 1.280.000 v

Voorstellen: wettelijke / autonoom beleid				
Programma Sociaal Domein				
POH jeugd	€ -56.700 n	€ -56.700 n	€ -56.700 n	€ -56.700 n
Maatwerkvoorzieningen (HO) - structureel tekort door tariefstijging	€ -400.000 n	€ -400.000 n	€ -400.000 n	€ -400.000 n
Inkoop jeugd 2025	€ -700.000 n	€ -700.000 n	€ -700.000 n	€ -700.000 n
Verhoging gemeentelijke bijdrage SamenTwente	€ -250.000 n	€ -250.000 n		
	€ -1.406.700 n	€ - n 1.406.700	€ - n 1.156.700	€ - n 1.156.700
Dekking: ARR	€ 250.000 v	€ 250.000 v		
Totaal Sociaal Domein	€ -1.156.700 n	€ - n 1.156.700	€ - n 1.156.700	€ - n 1.156.700

Programma Ruimte				
Structurele verhoging bijdrage Veiligheidsregio Twente	€ -144.000 n	€ -144.000 n	€ -144.000 n	€ -144.000 n
Onderhoud Noorderweg	€ -300.000 n			
Onderhoud wegen Hammerflieer	€ -500.000 n	€ -500.000 n		
Kosten tbv kanaal Almelo-de Haandrik	€ -155.000 n			
Programmaplan Woningbouw (versnellen woonopgave)	€ -1.150.000 n	€ -830.000 n	€ -830.000 n	
Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed - Klaampe krediet	2.850.000	€ -121.000 n	€ -118.720 n	€ -116.440 n
Structurele verhoging bijdrage ODT	€ -72.000 n	€ -90.000 n	€ -117.000 n	€ -155.000 n
Incidentele energiemaatregel ODT	€ -26.000 n	€ -27.000 n		
	€ -2.347.000 n	€ - n 1.712.000	€ - n 1.209.720	€ -415.440 n
Dekking: Voorgestelde reserve versnellen woonopgaven	€ 1.150.000 v	€ 830.000 v	€ 830.000 v	
Dekking: ARR	€ 981.000 v	€ 527.000 v		
Totaal Ruimte	€ -216.000 n	€ -355.000 n	€ -379.720 n	€ -415.440 n

Programma Economie en vrije tijdsbesteding				
Stimuleren biobased teelten	€ -10.000 n	€ -10.000 n	€ -10.000 n	
Ondersteuning uitvoering landbouwbeleid	€ -15.000 n	€ -15.000 n	€ -15.000 n	
Organiseren landbouwbeleefdag	€ -10.000 n	€ -10.000 n	€ -10.000 n	
Stimuleren biodiversiteit	€ -25.000 n	€ -25.000 n	€ -25.000 n	€ -25.000 n
Deelname Groene Metropool	€ -9.000 n	€ -9.000 n	€ -9.000 n	€ -9.000 n
Uitvoeringsprogramma Cultuurregio Twente	€ -17.000 n	€ -21.500 n		
Uitvoering Cultuurakkoord	€ -25.000 n	€ -25.000 n		
Uitbreiding subsidieregeling culturele evenementen	€ -25.000 n	€ -25.000 n		
Uitbreiding formatie t.b.v. Platform / Sjors - Sportstimulering	€ -10.000 n	€ -10.000 n		
Ontwikkeling 1+2 van de 4 inclusieve speeltuinen	€ -200.000 n			

Ontwikkeling 3+4 van de 4 inclusieve speeltuinen	€ -200.000 n			
Onderhoud inclusieve speeltuinen	€ -10.000 n	€ -20.000 n	€ -20.000 n	
Onderzoeken i.r.t. vervanging / privatisering sportvelden	€ -15.000 n			
Vervanging inventaris sporthal 't Punt / De Klaampe	€ -11.000 n	€ -11.000 n	€ -11.000 n	€ -11.000 n
Vorbereiding ontwikkeling nieuwe sporthal Vriezenveen	€ -280.000 n			
Vervanging kunstgrasveld SDO, kapitaallasten reeds geraamd	krediet 125.000	€ -	€ -	€ -
Ondernemersfonds (vervangen door investeringsfonds)	€ 100.000 v	€ 100.000 v	€ 100.000 v	€ 100.000 v
Investeringsfonds (met dekking OZB-opslag niet woningen)	€ -40.000 n	€ -40.000 n	€ -40.000 n	€ -40.000 n
Ondersteuning realisatie PPLG	€ -25.000 n	€ -25.000 n	€ -25.000 n	
Ontwikkelen visie landelijk gebied	€ -25.000 n	€ -25.000		
Ontwikkelen perspectief voor landbouw oostzijde EDV	€ -5.000 n			
Ontwikkelen gebiedsvisie EDV	€ -30.000 n			
Ervencoaches	€ -7.500 n			
	€ -684.500 n	€ -361.500 n	€ -65.000 n	€ -5.000 n
Dekking: Ontwikkelbudget coalitie	€ 512.500 v	€ 225.000 v	€ 25.000 v	
Dekking: Reserve platteland	€ 35.000 v			
Dekking: ARR	€ 152.000 v	€ 141.500 v	€ 35.000 v	€ -
Totaal Economie en vrije tijd	€ 15.000 v	€ 5.000 v	€ -5.000 n	€ -5.000 n
Bedrijfsvoering				
Salarissen, cao stijging 2024	€ -375.000 n	€ -375.000 n	€ -375.000 n	€ -375.000 n
Hybride werken, inrichting thuis + ICT middelen	€ -32.000 n	€ -32.000 n	€ -32.000 n	€ -32.000 n
Tijdelijke uitwijk trouwlocatie tijdens verbouw	€ -10.000 n			
Pilot datagedreven werken	€ -100.000 n	€ -100.000 n	€ -100.000 n	
E-depot, proefperiode van 2 jaar	€ -70.000 n	€ -70.000 n	p.m. n	p.m. n
Uitfasering Corsa, eenmalige kosten	€ -100.000 n			
Uitfasering Corsa, structureel lagere kosten		€ 15.000 v	€ 15.000 v	€ 15.000 v
Cloud ontwikkeling	€ -25.000 n	€ -25.000 n	€ -25.000 n	€ -25.000 n
Electronisch ondertekenen	€ -15.000 n	€ -15.000 n	€ -15.000 n	€ -15.000 n
Vervangen audio visuele installatie raadszaal	krediet € 100.000	€ -12.000 n	€ -11.800 n	€ -11.600 n
Rekenkamerbudget verhoging	€ -9.000 n	€ -9.000 n	€ -9.000 n	€ -9.000 n
Hoger budget accountantskosten	€ -90.000 n	€ -90.000 n	€ -90.000 n	€ -90.000 n
Opleidingsbudget verhogen	€ -70.000 n	€ -70.000 n	€ -70.000 n	€ -70.000 n
Partnerschap Melle	€ -5.000 n	€ -5.000 n	€ -5.000 n	€ -5.000 n
	€ -901.000 n	€ -788.000 n	€ -717.800 n	€ -617.600 n
Dekking: ARR	€ 210.000 v	€ 100.000 v	€ 100.000 v	
Totaal Bedrijfsvoering	€ -691.000 n	€ -688.000 n	€ -617.800 n	€ -617.600 n
Subtotaal voorstellen wettelijk/autonomo beleid	€ -2.048.700 n	€ - n 2.194.700	€ - n 2.159.220	€ - n 2.194.740
Voorstellen: personeel				
Programma Sociaal Domein				
Structureel inzetten 2e coördinator externe verwijzers (CEV)	€ -58.000 n	€ -60.378 n	€ -62.733 n	€ -65.179 n
Borgen taken 'Kwaliteitsmedewerker'	€ -45.000 n	€ -46.845 n	€ -48.672 n	€ -50.570 n
Extra werkzaamheden Werk en inkomen ivm overname taken Almelo	€ -70.000 n	€ -72.870 n	€ -75.712 n	€ -78.665 n
Totaal sociaal	€ -173.000 n	€ -180.093 n	€ -187.117 n	€ -194.414 n
Programma Ruimte				
Uitvoeren actieplan ondermijning	€ -75.000 n	€ -78.075 n	€ -81.120 n	€ -84.284 n
Totaal ruimte	€ -75.000 n	€ -78.075 n	€ -81.120 n	€ -84.284 n
Subtotaal personeel	€ -248.000 n	€ -258.168 n	€ -268.237 n	€ -278.698 n
Storting behoedszaamheidsreserve laatste jaar (2025) deels teruggdraaien	€ 1.350.000 v			
EINDSALDO KADERNOTA	€ 45.343 v	€ - n 2.892.742	€ - n 3.845.918	€ - n 3.629.899

Leeswijzer

Deze inleiding van de kadernota 2025 beschrijft de koers en de keuzemogelijkheden om te komen tot een reëel sluitende begroting. Voor een gedetailleerdere beschrijving van de voorstellen met financiële consequenties verwijzen wij naar de programma's en doelenbomen. De voorstellen zijn samengevat in de rubriek 'Voorstellen'. De ontwikkelingen komen in beeld onder de doelenbomen. In diezelfde doelenbomen leest u het beoogd effect, de (sub-)doelen en bijbehorende activiteiten. De kleuren bij de subdoelen en activiteiten geven aan of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. Rood = wettelijk, groen = niet wettelijk en oranje = deels wettelijk. In deze kadernota beschrijven we alleen de subdoelen en activiteiten waar ontwikkelingen op zijn. Het andere reguliere werk wordt niet verder beschreven.